

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „РИМСКО ПРАВО – СКРИПТА“ ОД АВТОРОТ
АС. ДОК. Д-Р ДИМИТАР АПАСИЕВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката со арх. бр. 1102-69/48 од 112. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, одржана на 3 февруари 2015 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Гоце Наумовски, Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- проф. д-р Војо Беловски, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,

за изготвување на извештај/рецензија на приложениот ракопис „РИМСКО ПРАВО – СКРИПТА (ПРАВОСУДНИОТ СИСТЕМ ВО ВРЕМЕТО НА КРАЛСТВОТО)“ од ас. док. д-р Димитар Апасиев наменет за студентите од прв циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

* * *

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет при УГД го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општи податоци за ракописот

Ова учебно помагало т.е. интерна електронска скрипта од авторот асистент-докторанд д-р Димитар Апасиев носи наслов „РИМСКО ПРАВО“ со поднаслов „Правосудниот систем во времето на Кралството“.

Наменет е за студентите од прва година на Правниот факултет при УГД коишто во вториот (парен/летен) семестар го слушаат задолжителниот предмет Римско право, со број на часови 3+2+2, кој носи 8 ЕКТС кредити.

Приложениот ракопис е во согласност со Наставната програма / Силабусот по конкретниот предмет и опфаќа теми кои се покриени во курикулумот т.е. наставната материја за студиската програма за која е наменет – правни студии (сите насоки).

II. Податоци за обемот ракописот

Приложената интерна скрипта за рецензија содржи стотина страници уредно отчуван текст, технички среден и лекториран на литературен македонски јазик, во стандарден В5 формат, со единечен проред и големина на фонт 11, согласно со интерните правила и упатства на издавачот.

Ракописот на скриптата содржи 118 фусноти и 169 библиографски единици (класични и средновековни дела и стручни и научни книги и публикации – од домашни и странски еминентни автори и правни романисти).

Според предвидениот број на часови по годишниот т.е. семестрален распоред, како и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, обемот и содржината на вака приложениот ракопис ги задоволува постоечките зададени критериуми.

III. Податоци за постоење на сличен или ист наслов

Според нашите сознанија досега, во македонски услови, на ниво на држава се објавени неколку книги кои ги обработуваат проблемите на римското право и кои се применуваат на други универзитети:

1. Пухан, Иво. *Римско право I и II*. Скопје: Универзитет во Скопје, 1960, 1961 и 1973 (во три изменети и дополнети изданија);
2. Поленак-Аќимовска, Мирјана. *Римското право и развојот на правото на сопственост*. Скопје: Студентски збор, 1990;
3. Пухан, Иво и Мирјана Поленак-Аќимовска. *Римско право (основен учебник)*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 1991 [II издание, 1996]; [III издание, 2001]; [IV издание, 2008];
4. Пухан, Иво, Мирјана Поленак-Аќимовска, Владо Бучковски и Гоце Наумовски. *Римско право*. Скопје: УКИМ, Правен факултет „Јустинијан Први“, 2014 – на којшто Апасиев, тогаш како помлад асистент, беше вклучен при процесот на подготовка за печат, како технички уредник.

Но, овој ракопис е специфичен бидејќи опфаќа една малку поинаква материја од горенаведените книги, кои првенствено се однесуваат на институтите на римското приватно право (*Ius privatum*), со што студентите подетално ќе се запознаат со структурата на правосудниот систем во најстариот почетен период на развојот на милениумската римска држава, а тоа е периодот на Кралството (VIII – VI век пр.н.е.).

Оттука, сосем оправдано цениме дека поднесените ракопис, од научно-стручен аспект, е зрел за објавување заради детално запознавање на младите студенти по право со првичните архаични правни институти, концепти и сфаќања од најстариот период на развојот на римското право и неговите први почетоци.

IV. Краток опис на содржината

Од содржински аспект, покрај Предговорот, ракописот содржи Вовед (*Praelectio*); две глави; Библиографија и Биографски податоци за авторот.

Во воведот, со наслов „За римското процесно право“, авторот ја дава основата на еден јуриспруденцијален аспект на неговото истражување. Тука тој пишува и за смислата и целта на казнувањето, давајќи поширок философско-правен пристап кон темата која ќе биде разработена и објаснувајќи го римскиот т.н. систем на тужби (*Ubi remedium, ibi ius*).

Авторот, следејќи ја традиционалната римска структурологија којашто е присутна во познатите кодификаторски дела, од содржински аспект, целиот труд т.е. „книга“ (*liber*) - со оглед на ограничениот расположлив простор - го поделил на два главни дела или т.н. „глави“ (*caput*). Главите се поделени на „оддели“ нумерирани со римски броеви, кои натаму се делат на „точки“ (нумерирани со арапски броеви) и „потточки“ (соодветно означени со букви, со една заграда).

Првата глава се однесува на *Приватните судови* т.е. на семејното правосудство во ранодржавниот период. Тука се опфатени Агнатските судови, односно архаичното домашно [куќно] судство кое ги расправаше т.н. фамилијарни спорови во рамките на римскиот конзорциум, опфаќајќи го правото на изложување на *pater familias*, како и т.н. соседски суд. Понатаму се говори за Когнатските судови, односно фамилијарното [роднинско] судство – каде што одделно се прикажани судењата на жената и судењата на децата пред т.н. Совет на роднините (*consilium proproquorum*).

Втората глава се однесува на *Јавните судови* т.е. на државното правосудство. Тука се опфатени Инокосните судови и тоа: 1) Рексот – врховниот судија со неговото изворно и делегирано кралско правосудство; 2) Интеррексот – вонредниот судија во периодот на меѓувластието и 3) Понтифексот – највисокиот верски судија. Потоа се разработени зборните судови и тоа: 4) Колегиумите – религиозни судови (понтифицискиот, аугурскиот, харуспицискиот и фецијалниот); 5) Куриите – како демократски судови и 6) Сенатот – како благороднички т.е. аристократски римски суд.

ЗАКЛУЧОК

Учебното помагало „Римско право – скрипта“ претставува системско дело од областа на најстариот период на развој на римската држава и право, што целосно одговара на потребите на студентите за кои е наменет. Според содржината, обемот и структурата авторот се потрудил и успеал во тоа да направи мошне илустративен обид за приближување на оваа правно-историска материја до студентите – на мошне разбирлив, среден и јасен начин. Освен тоа, авторот д-р Апасиев успеал да вметне и случаи на реални судења кои се одвивале во овој раноримски древен период, со што материјата станува пожива и достапна за студентите.

Од сево горенаведено, недвосмислен е заклучокот дека општата педагошка оценка за авторот и ракописот се позитивни, со оглед на богатите научни квалитети и потенцијалот на еден извонреден млад научник, како што е Апасиев – па Комисијата заклучува дека приложениот ракопис ГИ ЗАДОВОЛУВА критериумите за јавно објавување и му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при УГД да го прифати овој позитивен рецензионен извештај за ова учебно помагало и ракописот да го одобри за објавување.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Гоце Наумовски, с.р.
Проф. д-р Војо Беловски, с.р.